

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертаційну роботу Хань Чаньяня на тему:
«Педагогічна самоідентифікація майбутніх вчителів спортивних
дисциплін у КНР», представлену на здобуття наукового ступеня доктора
філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) в
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка**

Протягом останніх десятирічь Китай активно демонструє високі здобутки не тільки у фінансово-економічному секторі країни, але і стабільно посідає перші місця на міжнародних змаганнях з різних видів спорту, навіть таких, які ще у 2000х були традиційно “зоною перемог” представників інших країн. Все це, на думку багатьох фахівців, є результатом не тільки майже необмеженого кадрового резерву, який існує в цій країні, але і високофахової роботи тренерів та вчителів фізичної культури, які працюють у країні. Питання підготовки таких вчителів вже є об’єктом уваги українських фахівців і робота, яка представлена, також сприяє розвитку та більш ґрунтовному розумінню цих процесів в українському науковому просторі.

Однак до тепер в українській науковій фаховій літературі були здебільшого представлені роботи (як китайських, так і українських дослідників), які давали уявлення про загальну систему фахової підготовки вчителів фізичної культури, спорту (Віталій Коробейнік, Ван Сяофей, Станіслав Науменко, Се Фей тощо) і робота Хань Чаньяня є першою, яка порушує питання, яке знаходиться на перетині декількох наукових проблематик (педагогіка, психологія, філософія) - питання про педагогічну самоідентифікацію майбутніх вчителів спорту, тренерів, вчителів фізичної культури. Для спортсмена, який змалечку привчається самотійно досягати результатів, перехід від “спортсмена” до “тренера” або “вчителя” є досить складним в психологічному плані, навіть коли це відбувається через вік або інші об’єктивні причини. В більш молодому віці зробити свідомий вибір на користь “навчання молодих спортсменів” замість “самотійно досягати

спортивних вершин” є практично питанням зміни особистості. Слід зазначити, що питання педагогічної самоідентифікації майбутніх фахівців в галузі спорту є актуальним і для української педагогічної практики, оскільки мова йде про додаткову професійну самоідентифікацію щодо людей, які вже сформувалися як професійні спортсмени, тобто мають певну фахову самоідентифікацію.

На наш погляд абсолютно виправданим є ґрунтовний теоретичний аналіз поняття “педагогічна самоідентифікація”, який є поданий в роботі в Параграфіх 1.1 та 1.2 на матеріалах українських, англомовних та китайських джерел, оскільки він дозволяє не тільки окреслити термінологічне поле дослідження, але і порівняти різноманітні підходи до проблематики, що розглядається.

Певною знахідкою дослідника є представлення педагогічної самоідентифікації тренера як соціального запиту сучасного китайського суспільства, яке більше дивиться на власні спортивні здобутки тренера, ніж на успіхи його учнів. Відсутність такого запиту від суспільства у особі батьків учнів, як справедливо зазначає Хань Чаньянь, впливає на те, що в програмах підготовки майбутніх фахівців в галузі спорту та фізичної культури також цей компонент є майже відсутнім (аналіз програм 17 закладів вищої та професійної освіти КНР ґрунтовно доводить це положення дослідження), а формування педагогічної самоідентифікації відбувається у майбутніх та вже працюючих фахівців самостійно, неспрямовано та через збільшення років практичної діяльності (результати анкетування стр.55-57).

До переваг роботи також належить представлення широкому загалу українських науковців нормативної бази, яка регулює підготовку майбутніх вчителів спортивних дисциплін, визначає пріоритети китайської держави в цьому аспекті, а також спірних та невирішених проблем, які сьогодні існують в КНР щодо підготовки означених фахівців. Використані першоджерела відображають сучасні підходи китайських науковців до порушених питань, а також вводять в український науковий простір нові положення та данні щодо

обраної дослідником тематики, які можуть бути в використанні українськими дослідниками для подальших наукових розвідок.

Аналіз та певне співставлення нормативної бази України та КНР, практики роботи українських та китайських вишів дало досліднику можливість також визначити перспективні для впровадження в китайську практику українських наробок, які б не суперечили китайському законодавству та соціально-педагогічній традиції КНР, що іде у руслі стратегії інтернаціоналізації вищої освіти України, яка передбачає не тільки вивчення та адаптацію іноземного досвіду до педагогічної практики України, але і активне представлення власних наукових та практичних здобутків на міжнародному рівні для подальшого використання в практиці інших країн, зокрема - КНР.

Однак, разом з тим, дисертаційне дослідження Хань Чаньяня не позбавлено певних дискусійних положень. Зокрема:

1. до безперечних позитивних аспектів цієї роботи можна віднести логічність її вихідних положень, зокрема причини, за яких дослідник звернувся до обраної тематики. А саме спроба знайти відповідь на запитання, ким вчитель спортивних дисциплін є в першу чергу: спортсменом або вчителем. І автор досить ґрунтовно на сторінках роботи доводить, що в КНР він є більше спортсменом, а робота вчителем для більшості є ознакою їх профнеспроможності як спортсмена. Але, на жаль, ми не побачили в роботі методик або технологій, які використовуються китайськими вишами та працюють з цим «комплексом неповноцінності»;
2. попри ґрунтовний аналіз сучасних теорій навчання, які покладено в основу фахової підготовки майбутніх вчителів спортивних дисциплін в ВНЗ КНР (зокрема, щодо формування педагогічної самоідентифікації), бажано було б приділити більше уваги в тексті роботи їх взаємозв'язку з практикою, схарактеризувати шляхи реалізації їх основних положень в освітньому просторі;

3. параграф 3.3 роботи присвячено перспективним напрямам удосконалення формування педагогічної самоідентифікації викладачів спортивних дисциплін у КНР на основі творчих здобутків українських науковців та практик українських вишів. Але, на наш погляд, в роботі також проаналізовано та досить ґрунтовно висвітлені практики КНР, які могли б, певним чином, збагатити і українську педагогічну практику (педагогічна інтернатура, соціальні практики та педагогічне волонтерство). Ми вважаємо, що перспективи впровадження такого китайського досвіду в практику українських навчальних закладів також варті окремого параграфу;
4. також, на наш погляд, робота значно виграла, якби у ній містилися переклади та аналіз нормативних документів, які регулюють фахову підготовку майбутніх вчителів спортивних дисциплін в КНР (на кшталт аналізу нормативної бази України, яка є поданою в Параграфі 3.2.)

Однак зазначені аспекти носять рекомендаційний характер та не знижують позитивне враження про роботу та її високу оцінку.

Висновок. Дисертаційна робота «Педагогічна самоідентифікація майбутніх вчителів спортивних дисциплін у КНР» є самостійним і завершеним науковим дослідженням на правах рукопису, яке виконано здобувачем особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Робота характеризується єдністю змісту, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувача в педагогічну науку та достатньо повно оприлюднені у наукових працях здобувача, за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, теоретичним і практичним значенням. Дисертація відповідає спеціальності 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 No 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України No 759 від 31.05.2019) та п.10 «Порядку проведення експерименту з

присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 No 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України No 44 від 12.01.2022), а її автор Хань Чжаньянь заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 професійна освіта (за спеціалізаціями).

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізичної культури і спорту
Запорізького національного університету

Р.В.КЛОПОВ

Клопова Р.В.

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

Г. Котсефан